

J.nr. 23-1920-000011
Ref. LBO, MORSTO,
SAFEBY, KRRI
15. juni 2023

Referat fra 8. møde (12. maj 2023) i arbejdsgruppen om nye planteforædlingsteknikker

Deltagere

Fra arbejdsgruppen

Henrik Brinch-Pedersen (Aarhus Universitet), Agnieszka Podolska-Charlery (Danmarks Tekniske Universitet), Michael Palmgren (Københavns Universitet), Kåre Lehmann Nielsen (Aalborg Universitet), Klaus K. Nielsen (Foreningen af danske stammeejere af mark- og havefrø), Birger Eriksen (Danske Sortsejere), Claus Saabye Erichsen (Crop Innovation Denmark), Thor Gunnar Kofoed (Brancheudvalget for Frø), Poul Vejby-Sørensen (Bæredygtigt Landbrug), Bruno Sander Nielsen (Landbrug & Fødevarer), Ib Borup Pedersen (Frøsamlerne), Rikke Lundsgaard (Danmarks Naturfredningsforening, deltog indtil kl. 13:00), June Rebekka Bresson (NOAH).

Afbud fra Asbjørn Børsting (DAKOFO) og Christian S. Jensen (Dansk Frø).

Louise Køster (Økologisk Landsforening) holdt et on-line oplæg (jf. punkt 5.c), men deltog ellers ikke i mødet.

Camilla Udsen (Forbrugerrådet TÆNK) har meddelt, at hun udtræder af arbejdsgruppen, da de ikke har ressourcer til at prioritere emnet.

Observatører

Astrid Sofie Vestergaard Nielsen, Julie Løvgren Frandsen (begge fra Fødevareministeriets departement), Hanne Boskov Hansen (Fødevarestyrelsen). Miljøministeriet har meddelt, at de ikke længere ønsker at deltage som observatør i arbejdsgruppen pga. prioritering af andre opgaver.

Fra sekretariatet (Landbrugsstyrelsen)

Kristine Riskær (mødeleder), Sabine Fennefoss Bye, Jacob Kromann Salomonsen, Morten Storgaard, Lars Landbo.

Lokalitet og tidspunkt

Mødet, der var indkaldt som et møde med fysisk fremmøde, blev afholdt 12. maj 2023 kl. 10:00-15:00 i lokale K-469 hos Landbrugsstyrelsen, Nyropsgade 30, 1780 København V.

Dagsorden

1. Velkomst, baggrund for mødet
2. Præsentationsrunde – kort præsentation, navn og organisation – nye som gamle deltagere

3. Kort orientering om EU-Kommissionens arbejde siden juli 2018 (EU-domstolens afgørelse om nye mutageneseteknikker), jf. udsendt mødemateriale.
4. Frokost
5. Centrale problemstillinger og mulige løsningsmodeller til:
 1. Risikovurdering, v. Landbrugsstyrelsen (Lars Landbo)
 2. Sporbarhed & mærkning v. Fødevarestyrelsen (Hanne Boskov)
 3. Økologi og NGT, v. Økologisk Landsforening (Forperson Louise Køster)
6. Arbejdsgruppens respons – bordrunde.
7. Case: Ansøgning om forsøgsudsætning af CRISPR-kartofler v. KMC (Christian Feder)
8. Afsluttende drøftelse
9. Næste møde
10. Evt.

Ad 1, Velkomst, baggrund for mødet

Kristine Riskær bød velkommen, og gennemgik kort dagsordenen. Kåre Lehmann Nielsen (Aalborg Universitet) orienterede om sin mulige inhabilitet if. dagsordenens pkt. 7, da han var en del af projektet.

Landbrugsstyrelsen forventer, at EU-Kommissionen (KOM) den 28. juni 2023¹ vil fremlægge forslag til ny regulering af planter frembragt med visse nye genomteknikker (NGT). Samtidig vil KOM fremlægge forslag til ny regulering af handel med frø og andet formeringsmateriale, den såkaldte PRM- (Plant Reproductive Material) og FRM-regulering (Forest Reproductive Material). Det er to år siden, at arbejdsgruppen sidst havde mødtes, og der er sket nogle personudskiftninger siden da. Forud for de kommende forhandlinger om KOMs forslag har Landbrugsstyrelsen behov for at høre arbejdsgruppens aktuelle holdning. Som baggrund for mødet har styrelsen udsendt en orientering om KOMs arbejde siden 2018 (pkt. 3). Der vil endvidere være oplæg om tre centrale problemstillinger samt en orientering om en dansk forsøgsudsætning af kartofler, der er modificeret med målrettet mutagenese (SDN1), altså en af de nye genomteknikker (NGT), som KOMs forslag vil omhandle.

Ad 2, Præsentationsrunde

Arbejdsgruppens medlemmer og observatører præsenterede sig. En opdateret deltagerliste er udsendt før mødet. De nye medlemmer af arbejdsgruppen er: Agnieszka Podolska-Charlery (Danmarks Tekniske Universitet), Louise Køster (Økologisk Landsforening), Klaus K. Nielsen (Foreningen af danske stammeejere af mark- og havefrø) og Ib Borup Pedersen (Frøsamlerne).

Ad 3, Kort orientering om EU-Kommissionens arbejde siden juli 2018 (EU-domstolens afgørelse om nye mutageneseteknikker)

Morten Storgaard (Landbrugsstyrelsen) orienterede om EU-Kommissionens arbejde, jf. det udsendte mødemateriale samt vedlagte slides (jf. bilag 1, som samler alle slides fra mødet).

Oplægget førte til en diskussion, som blev rejst af enkelte medlemmer i arbejdsgruppen om bl.a. omfanget af *off-target* effekter/ utilsigtede ændringer ved brug af forskellige mutageneseteknikker samt om, hvilke sproglige betegnelser og begreber, som bør benyttes. Det blev også nævnt, at forbrugernes holdning til NGT er central, og at den bør adresseres. Derfor er det ærgerligt, at Forbrugerrådet ikke kan prioritere at deltage i arbejdsgruppen.

Ad 5. a, Centrale problemstillinger og mulige løsningsmodeller til: Risikovurdering

¹ EU-Kommissionen har efterfølgende meddelt, at forslaget nu forventes fremlagt 5. juli 2023.

Lars Landbo (Landbrugsstyrelsen) orienterede om risikovurderingen i den nuværende GMO-regulering samt om mulige scenarier for risikovurderingen i den kommende regulering, jf. vedlagte slides (bilag 1).

Oplægget førte til en diskussion i arbejdsgruppen om bl.a., hvilke typer ændringer, som kan opstå naturligt, om ulemperne ved brug af traditionel versus målrettet mutagenese og cisgenese, om mulighederne for at detektere utilsigtede ændringer, om behovet for regulering samt om prioritering af forskningsindsatsen.

Enkelte deltagere i arbejdsgruppen talte for opretholdelse af den eksisterende GMO-regulering for de nævnte NGT-planter og –produkter, bl.a. med henvisning til at der var behov for en grundig risikovurdering. De fleste andre deltagere var fortalere for at ændre den nuværende regulering bl.a. med henvisning til, at målrettet mutagenese er sammenlignelig med - men mindre risikabel end - tilfældig mutagenese. En deltager anfægtede, at sameksistens var en mulighed. Alle steder i verden hvor GMO'er dyrkes har det vist sig, at forurening er uundgåeligt.

Diskussionerne udløste en bemærkning fra en deltager om, at der er behov for en mere løsningsorienteret linje i arbejdsgruppen. Målet må være at finde en pragmatisk løsning, som tilgodeser de forskellige interesser og muliggør sameksistens.

Ad 5. b, centrale problemstillinger og mulige løsningsmodeller til: Sporbarhed & mærkning

Hanne Boskov Hansen (Fødevarestyrelsen) orienterede om den eksisterende regulerings krav til sporbarhed og mærkning samt om de problemer, som det giver ifht. produkter frembragt med visse NGT'er, jf. vedlagte slides (bilag 1).

Arbejdsgruppen bemærkede bl.a., at dokumentbaserede mærkningsordninger vil udelukke producenter i visse lande, f.eks. i nogle udviklingslande, som ikke nationalt kan håndtere en mærkningsordning. Der blev endvidere stillet spørgsmål ved Fødevarestyrelsens information om, at der ikke kan findes detektionsmetoder for visse NGT-produkter. Hvorfor kan man ikke bare udvikle sådanne? En deltager fremførte, at hvis man satser på, og sætter økonomi af, til at skabe bedre detektionsmetoder, ville det være muligt at skabe nye detektionsmetoder i fremtiden. Andre deltagere var ikke enige i denne antagelse. Fra forskerside blev der svaret, at man godt vil kunne detektere en genetisk ændring, men man vil ikke kunne detektere, hvordan den er frembragt (naturligt/spontant *vs* med SDN1). Det vil ligeledes være et problem at udvælge, hvilken "ren" plante, man vil skulle sammenligne en NGT-plante med, når man skal identificere en genetisk ændring – eftersom der er meget stor genetisk variation i planter, f.eks. i den dyrkede byg.

Der blev stillet spørgsmål ved, om EFSA vil være i stand til at detektere, om NGT-produkter har allergene egenskaber. I den forbindelse henviste medlemmet til en undersøgelse af forekomst af mavesår i grise efter indtagelse af GMO-soja, som medlemmet mener er relevant for alle NGT-produkter.

Fødevarestyrelsen svarede, at det var en generel udfordring ifht. *Novel Food*- godkendelser at vurdere, om et "nyt" protein vil være allergent. Det gælder også nye afgrøder fremavlet med traditionelle metoder. Et medlem mente ikke, at NGT-produkter og konventionelle metoder kan sammenlignes, samt at der bør tilføres økonomi til at udvikle metoder til at vurdere allergenicitet. EFSA har metoder til vurdering af allergenicitet, men de kan selvfølgelig blive bedre².

² Af mødematerialet fremgår det om dette emne, at *EFSA har været proaktiv i denne henseende og allerede har investeret ressourcer i at fremme forudsigelsesfeltet for allergenicitet yderligere. Ligeledes giver EU-finansierede forskningsprogrammer også indsigt i brugen og forbedringen af eksisterende og foreslåede vurderingsværktøjer*

Ad 5. c, centrale problemstillinger og mulige løsningsmodeller til: Økologi og NGT

Louise Køster (Økologisk Landsforening) fremlagde via Skype foreningens syn på forholdet mellem økologi og NGT. Louise Køster oplyste, at Jf. nuværende regler skal alle NGT'er godkendes efter det udvidede godkendelsesspor i GMO-direktivet.

ØL efterspørger ikke, at det bliver ændret. Mener ikke, at det er afgørende at tillade de nye teknikker for at skabe en grøn omstilling.

ØL anerkender, at det kan være vanskeligt at forklare, hvorfor SDN1 skulle være værre at bruge end de traditionelle mutagenese teknikker, som økologerne godt må bruge.

Økologireglerne indeholder et forbud mod GMO og har en definition af GMO. I økologiforordningens definition er det skrevet ind, at de traditionelle mutagenese teknikker ikke betragtes som GMO i økologien, på trods af at de er omfattet af definitionen på GMO i GMO-direktivet. Det skyldes, at økologien ikke vil frasige sig at kunne anvende planter fra de traditionelle mutagenese teknikker.

Det betyder, at hvis SDN1 skrives ind i bilag I. B på lige fod med de traditionelle mutagenese teknikker, så vil der ikke være et juridisk issue ift. økologi og sameksistens. Det vil i hvert tilfælde kræve en ændring af økologiforordningen.

Helt generelt, vil ØL anmode om, at en evt. ændring af GMO-direktivet sikrer, at sælgere af såsæd altid skal oplyse, hvilken forædlingsmetode, der er anvendt, så den enkelte landmand selv kan vælge, hvilke teknikker, man vil acceptere. Det kan måske være nødvendigt at kunne tage stilling til, hvilken egenskab der er forædlet frem, ift. om den skal kunne reguleres efter bilag I. B, altså en case by case vurdering af, om den kan reguleres efter bilag I. B.

Det skal understreges, at det kun er SDN1, ØL kan se, man kan drøfte i forhold til bilag I. B.

Branchen har vedtaget frivillige regler for økologisk forædling. Disse regler tillader ikke anvendelse af nogen former for NGT. Det blev understreget, at det imidlertid er vigtigt for økologien at være OBS på, at man ikke ender i en situation, hvor økologerne slet ikke kan gøre brug af planter fremavlet ved SDN1 eller efterkommere af planter fremavlet ved SDN1, som følge af forbuddet i økologisk planteforædling, hvis denne teknologi i øvrigt gøres tilgængelig for det øvrige landbrug. Hvis SDN1 teknikken bliver udbredt i det øvrige landbrug, finder ØL, at det er sandsynligt, at det bliver den fremherskende forædlingsteknik, og dermed kan det betyde, at økologerne kan få udfordringer med at få adgang til nyt plantemateriale, og dermed få glæde af det, der sker i planteforædlingen efterfølgende, hvis økologerne ikke må bruge planter fremavlet ved SDN1.

Kristine Riskær takkede Louise Køster for oplægget og nævnte, at Fødevareministeriet er i færd med at udarbejde en strategi for udvikling af det økologiske område frem til 2030.

Ad 6, Arbejdsgruppens respons – bordrunde

Klaus K. Nielsen (Foreningen af danske stammeejere af mark- og havefrø):

inden for vurdering af allergenitet af fødevarer. Der er dog fortsat store videnshuller, og der skal arbejdes videre med udviklingen af nye metoder til vurdering af allergenitet (December 2021: Scientific Opinion on development needs for the allergenicity and protein safety assessment of food and feed products derived from biotechnology, EFSA Panel on Genetically Modified Organisms).

Det er helt afgørende, at vi finder en praktisk og pragmatisk løsning. De NGT'er, som også kunne have været frembragt med traditionelle forædlingsmetoder eller som kunne opstå naturligt, skal undtages fra regulering ved at udvide den nuværende mutagenese-undtagelse. En regulering baseret på de omtalte EFSA-kriterier (jf. punkt 5.a) vil ikke komme til at fungere. Konsekvensen ved at gå denne vej vil være, at alt materiale, herunder fra genbanker etc., også vil skulle vurderes – det har vi ingen interesse i. Vi har brug for alle redskaber, hvis vi skal kunne omstille landbruget, bl.a. fordi sygdomme spredes meget hurtigere end tidligere.

Kåre Lehmann Nielsen (Aalborg Universitet):

Vi vil gerne have, at vores viden og forskning kommer i praktisk anvendelse. En forudsætning for, at det kan ske, er, at reglerne skal smidiggøres. Anvendt forskning er markedsdrevet, så reguleringen vil have meget stor indflydelse på forskningen.

Claus Saabye Erichsen (Crop Innovation Denmark):

Klimadagsordenen kalder på forskning og udvikling af nye robuste sorter, så vi har brug for NGT –. EU og DK er en del af den globale handel med landbrugsprodukter og kan ikke holde til at have en afvigende regulering af NGT. Vi skal følge med i den udvikling der skal globalt, vi skal acceptere hele pakken af teknologier som kommissionen arbejder med. Vi ser frem til at se KOMs forslag til ny regulering. Vores holdning er, at den nuværende mutagenese-undtagelse bør ændres, så den omfatter alle de nævnte teknikker og dermed giver muligheden for at arbejde med både præcisions- og cisgenese i planter (sidestilles med traditionel mutationsforædling) ligesom vi skal kunne deltage i den internationale handel.

Ib Borup Pedersen (Frøsamlerne):

Hvis NGT bliver anvendt, vil vi ikke kunne holde vores såsæd ren – alle vore planter kan blive GMO. Det vil give problemer for handel med økologiske produkter. Hvem skal betale økologernes udgifter, hvis andre vil dyrke GMO? Fremfor at bruge NGT, bør vi i stedet for satse på at udnytte de planter, som vi ikke bruger til noget for øjeblikket.

Frøsamlerne udlagde endvidere DN's holdning på området. Mødelederen pointerede, at Frøsamlerne ikke kan udtale sig på DN's vegne.

June Rebekka Bresson (NOAH):

Siden 2017, hvor vi holdt de første møder i NBT-udvalget, har en af NOAHs mest vedholdende kritikpunkter af jeres holdninger til de nye GMO'er været, at I ikke anerkender eller tager hensyn til de usikkerheder, der er forbundet med deregulering eller ændring af GMO-lovgivning. Vi er ikke enige i andre deltageres brug af termer: CRISPR er GMO - det står på Landbrugsstyrelsens hjemmeside. Der er ikke taget hensyn til de usikkerheder, der er ved de nye GMO'er. Vi vil ikke være med til at deregulere anvendelsen af dem. Hvis disse planter bliver dereguleret eller loven smidiggjort som nogen af jer kalder det kan vi risikere at skulle bruge tid på at rense op efter de uheld, som så kan ske. Der er heller ikke taget stilling til, hvordan økologien og biodiversiteten vil blive påvirket, eller til hvem som vil eje patenterne på GMO-afgrøderne. Hvem drager fordel af det i fødevarekæden? Næppe forbrugerne, landmænd eller supermarkederne. Hvem skal gå i dybden med at undersøge *off-target* effekter, hvis vi deregulerer? Vi skal satse på at gå en anden vej. Der er ikke nogen aktører, der er kommet med en plan B til deregulering ift. GMO i praksis, så det er vel det, der kommer til at ske?

Mødelederen pointerede, at vi ikke bør betegne en eventuel kommende regulering som en deregulering. Der lægges ikke op til en deregulering, men til en ny regulering.

Birger Eriksen (Danske Sortsejere):

NGT er et redskab ud af mange, planteforædling handler om meget andet. Vi planteforædlere har altid skullet skabe ny variation. NGT kan gøre det meget mere præcist end tidligere teknikker, så selvfølgelig skal vi bruge dette redskab. Vi ønsker, at de omtalte nye teknikker bliver omfattet af mutagenese-undtagelsen. Vi er indstillet på at imødekomme ØL's ønske, så det på sortslisten kommer til at fremgå, hvilken forædlingsteknik, der er brugt til at frembringe den enkelte sort.

Bruno Sander Nielsen (Landbrug & Fødevarer):

Vi har ventet længe på, at EU afklarer reguleringen af de nævnte NGT. Vi har brug for at kunne bruge disse teknikker. Måltrettet mutagenese bør omfattes af mutageneseundtagelsen. Traditionelle GMO'er bliver ikke til noget; der vil ikke komme flere transgene GMO'er til dyrkning i EU. Cis- og intragenese er heller ikke så attraktive. Vi anerkender ØL's behov og ønsker.

Henrik Brinch-Pedersen (Aarhus Universitet):

Selvom vi fastholder den nuværende GMO-regulering, så forsvinder problemerne ikke. Vi har masser af GMO-foder i EU, som to-tre globale firmaer har monopol på at fremstille. Hvis vi fastholder den nuværende regulering, så planter frembragt med visse NGT vedbliver at være GMO, så vil det blot betyde, at disse globale firmaer vil komme til at tegne udviklingen.

Agnieszka Podolska-Charlery (Danmarks Tekniske Universitet):

En risikovurdering bør fokusere på produktets egenskaber, ikke på den anvendte teknik. DTU medvirker gerne ved risikovurdering. Videnskabeligt set er NGT et stort fremskridt i forhold til traditionel (tilfældig) mutagenese. Jeg arbejder med tilfældig mutagenese i dyr, og det betyder, at mange dyr dør, inden man finder den gen-variant, som man ønsker. Med NGT er det anderledes. NGT bruges også til udvikling af medicin, og der er allerede NGT-medicin på vej på markedet.

Poul Vejby-Sørensen (Bæredygtigt Landbrug):

Viden skal nyttiggøres hurtigt, det er der behov for ift. klimatilpasning og fødevarsikkerhed. Den globale handel er også et vigtigt hensyn at tage – EU og DK er ikke "en osteklokke". Vi ser frem til, at KOM fremlægger forslag til ny regulering.

Thor Gunnar Kofoed (Brancheudvalget for Frø):

Som COPA-COGECA repræsentant dækker vi en stor del af fødevarerækeden, og vi har derfor et ansvar. Vi har tidligere sat os sammen og lavet et dansk kompromis (som NOAH ikke var med i). Det har vi spillet ind til KOM. Jeg tror, at vi vil lande på, at alle mutationsteknikker (tilfældige og målrettede) vil blive reguleret under et. Jeg tror ikke, at KOM vil åbne for cis- og intragenese, de vil formodentlig blive reguleret mere i stil med GMO. Der er også økologer, som ønsker at bruge visse NGT (SDN1). Den værste situation for alle vil være opretholdelse af *status quo*. Vi skal lave et system, som tilgodeser alles interesser.

Forudsætningen er, at der ikke kommer patenter på frø – og det har KOM accepteret. Krav om egentlig sporbarhed vil ikke give mening, men derimod giver mærkning på sortslisterne (af den anvendte forædlingsmetode) god mening. Hvis udenlandske sortsejere ikke ønsker at oplyse den anvendte forædlingsmetode, så kan jordbrugerne fravælge sådanne sorter, hvis de vil have sikkerhed for, at der ikke er brugt NGT. Der er en kobling til PRM-forslagene, som forventes at ville indeholde en skærpelse af kravene til værdiafprøvningen i forbindelse med sortsgodkendelsen. Landsorter, heterogent materiale etc. vil blive undtaget fra disse krav samt fra visse af kravene i plantesundhedslovgivningen.

Michael Palmgren (Københavns Universitet):

Jeg har tidligere arbejdet med *Arabidopsis* o. lign. modelorganismer, men skrev for nogle år siden en artikel om, at NGT kunne være rigtig nyttig for økologerne. Blev på den baggrund inviteret til at deltage i

et projekt hos en amerikansk NGO om flerårige hvedegræs som en mulig afgrøde i økologisk jordbrug. Dryssefasthed³ er et stort problem i denne art, som er hexaploid og dermed har seks kopier af hvert gen. Af denne grund er der ikke fundet nogle dryssefaste genvarianter. Det forsøger vi nu at lave med CRISPR. Når vi har udviklet lovende varianter, sender vi dem til vores amerikanske samarbejdspartner, så de kan krydse videre på dem. Vores samarbejdspartner er bekymret for reaktionerne fra de multinationale frøfirmaer, fordi flerårige afgrøder fjerner grundlaget for deres forretning. Vi synes, at arbejdet vil være spildt, hvis økologerne ikke tager imod denne nye afgrøde, som har flere egenskaber, der leverer på klimadagsordenen, fordi afgrøden er flerårig og derfor lagrer mere CO₂ i jorden.

Ad 7, Case: Ansøgning om forsøgsudsætning af CRISPR-kartofler v. KMC

Christian Feder (KMC) gav en inspirerende præsentation af KMC og mulighederne inden for den plantebaserede kosts dagsorden. Ydermere fortalte han om to vigtige forsøgsudsætninger af kartofler, som er modificeret med målrettet mutagenese (SDN₁) – altså konkrete eksempler på en type planter, som forventes at blive omfattet af KOMs kommende forslag til regulering, jf. bilag 1. Udover KMC, medvirker Københavns Universitet og Aalborg Universitet samt Sveriges Landbrugsuniversitet også i projektet.

Den ene af kartoflerne har forøget modstandsdygtighed mod kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*), en alvorlig skadegører i kartoffel. Den anden kartoffel har en ændret stivelsessammensætning (nedsat amylose-indhold ifht. amylopektin) mhp. at erstatte kemisk modificeret stivelse. Der er pesticider rettet mod bl.a. kartoffelskimmel, der forventes udfaset inden længe, hvorfor KMC afprøver andre veje for at sikre produktionen.

Landbrugsstyrelsen har netop givet tilladelse til de to forsøgsudsætninger i henhold til den gældende GMO-regulering.

Ad 8, 9 og 10, Afsluttende drøftelse, Næste møde samt Eventuelt

Kristine Riskær sagde sammenfattende, at frøhandel er med til at sikre fødevarerikkerhed og fødevarerforsyningsikkerhed og dermed er kategoriseret som absolut kritisk infrastruktur. Det er også årsagen til at frøforædling, -produktion og -handel er underlagt et meget komplekst og omfattende regelværk. Hun sagde videre, at Landbrugsstyrelsen gerne vil modtage deltagerens høringssvar til Kommissionens NGT-forslag, når det bliver fremlagt. Når NGT-forslaget foreligger, vil Fødevarerministeriet indenfor tre uger udarbejde et rammenotat om forslaget til Folketinget.

Astrid Sofie Vestergaard Nielsen (Fødevarerministeriets departement) sagde supplerende, at processen ikke lukker, når Folketinget har fået rammenotatet. EU-forhandlingerne om forslaget forventes at strække sig over en længere periode.

Kristine Riskær afsluttede med at nævne, at det muligvis ikke gav mening at mødes i denne brede gruppe fremover. Det vil tiden vise. Uanset, så er organisationerne velkomne til at tage kontakt med Landbrugsstyrelsen, hvis der er behov for at drøfte NGT yderligere og *vice versa*.

Der er således ikke aftalt et nyt møde i Arbejdsgruppen.

Bilag 1. Slides fra præsentationerne på mødet.

³ Dryssefasthed: Dvs. at frøene bliver siddende på planten indtil modenhed, så de kan høstes og udnyttes af landbrugeren. Denne egenskab, som skyldes mutation, er essentiel for en landbrugsafgrøde, hvorimod den er overordentlig skadelig for en vild plante, som jo så ikke vil få spredt sine frø.